

Främlingen som räckte fram handen

Berättelse

En natt som förändrade allt

Den 28 september 1994 var passagerarfärjan Estonia på väg från Tallinn till Stockholm över Östersjön. Det var en helt vanlig nattresa, av det slag som tusentals människor gör varje år utan att tänka på det. Men någon gång efter klockan ett på natten hände det som inte borde kunna hända. Färjan tog in stora mängder vatten, lutade allt kraftigare åt sidan och började sjunka. Det skedde snabbt, och för de flesta ombord fanns nästan ingen tid. Av de närmare tusen människor som fanns på fartyget skulle bara 137 överleva. Katastrofen blev en av de värsta i modern europeisk historia.

Bland dem som klarade sig fanns en 20-årig kvinna vid namn Sara Hedrenius. Den här texten handlar inte om hela den långa natten, utan om ett enda kort ögonblick i början av den – ett ögonblick som visade sig avgöra allt.

Ett oväntat handslag

När Sara tog sig ut på det lutande däckets stod hon ensam, omgiven av kaos. Det blåste hårt, vågorna slog höga och kalla, och människor försökte desperat hitta en väg ut. I den situationen kom en man fram till henne. Han var prydligt klädd och verkade märkligt lugn, trots att allt omkring dem rasade samman. I stället för att rusa förbi gjorde han något som kan låta nästan otroligt mitt i en sådan stund: han stannade, räckte artigt fram handen och presenterade sig. Han hette Kent Härstedt.

Ett hövligt handslag mellan två främlingar på en sjunkande färja – det kan tyckas absurt. Men för Sara blev den lilla gesten en vändpunkt. “Vi måste hjälpas åt”, sa Kent. “Tillsammans har vi en chans.” Sara höll med, och i samma ögonblick var de inte längre två skräckslagna individer, var och en ensam med sin rädsla. De hade blivit ett team. Båda har efteråt sagt att det var just samarbetet som räddade dem.

Ett löfte om framtiden

Kent hjälpte Sara över räcket på den allt mer lutande båten. Och just då ställde han en fråga som kan låta fullständigt orimlig: om han fick bjuda henne på middag i Stockholm veckan därpå. Sara mötte hans blick och svarade: “Ja, gärna – om vi lever då.”

Det svaret rymmer något viktigt. Mitt i den största tänkbara faran valde de att tala om nästa vecka, om en middag, om ett vanligt liv som låg och väntade. Att göra upp planer för framtiden var ett sätt att vägra ge upp den. Forskning om kriser visar att hopp och en känsla av mening kan ge människor kraft att orka det till synes omöjliga. Kanske var det precis vad som hände här: löftet blev något att kämpa för.

Det de lovade höll

Strax efter handslaget och frågan sköljde en väldig våg ner dem båda i det iskalla havet, som bara höll omkring tio grader. Natten blev lång, mörk och fruktansvärt kall. Ändå släppte de aldrig taget – varken om varandra eller om sitt löfte. De kämpade sig till en flotte och höll varandra vakna timme efter timme, tills de första räddningshelikoptrarna kom i gryningen.

Ungefär en månad senare träffades Sara och Kent i Stockholm och åt middag tillsammans, precis som de hade kommit överens om den natten. Det blev ingen kärlekshistoria, vilket en del hade gissat och hoppats på. Det blev något annat, och kanske starkare: ett bevis på att ett löfte som getts i livets svåraste stund faktiskt kunde hållas.

Berättelsen om handslaget på Estonia har blivit en av de mest kända från katastrofen. Det är lätt att förstå varför. Mitt i det värsta människor kan tänkas uppleva valde en främling att inte se bort, utan att räcka fram handen. Modet började inte med stora gester eller hjältedåd, utan med något helt enkelt: ett beslut att inte möta faran ensam.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en passagerarfärja	en stor båt som fraktar människor
ta in vatten	när vatten kommer in i en båt
en katastrof	en mycket stor och svår olycka
omgiven av	med något runt omkring sig
desperat	i panik, när man kämpar utan hopp
rasa samman	falla ihop, gå sönder helt
hövlig	artig och korrekt
en gest	en handling eller rörelse som betyder något
en vändpunkt	ett ögonblick då något ändrar riktning
orimlig	som inte verkar vettig eller möjlig
rymma	här: innehålla, bära på
till synes	som det verkar, vid första anblicken
en gryning	tiden när det börjar bli ljust på morgonen
komma överens	bestämma något tillsammans

Läsförståelsefrågor

1. Vad är textens huvudsakliga fokus?
 1. Hela den långa natten på havet i detalj
 2. Ett kort men avgörande ögonblick i början av katastrofen
 3. Sara Hedrenius senare yrkesliv
2. Hur uppträdde Kent när han kom fram till Sara?
 1. Han var i panik och sprang vidare
 2. Han var lugn och räckte artigt fram handen
 3. Han bad Sara att rädda honom
3. Vad föreslog Kent direkt efter att han presenterat sig?
 1. Att de skulle hjälpas åt för att klara sig
 2. Att de skulle gå var och en åt sitt håll
 3. Att de skulle vänta på besättningen
4. Vad svarade Sara på frågan om middag?
 1. Att det var fel tillfälle att fråga
 2. Att hon gärna ville, om de fortfarande levde
 3. Hon hann aldrig svara
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sara och Kent kände varandra innan olyckan.
 2. Vattnet var omkring tio grader kallt.
 3. Sara och Kent blev ett par efter katastrofen.
 4. Fler än hälften av alla ombord överlevde.
6. Texten kallar handslaget "en vändpunkt". Förklara med egna ord vad som vände i det ögonblicket.
7. Varför kan det ha hjälpt Sara och Kent att tala om en framtida middag mitt i faran? Använd texten i ditt svar.
8. Texten säger att samarbetet räddade dem. Vad är det med att vara två i stället för en som kan göra skillnad i en sådan situation? (inferens)
9. I sista stycket står det att "modet började inte med stora gester eller hjältedåd". Vad menas med det? Förklara med egna ord.
10. Varför tror du att just den här berättelsen har blivit så känd, av alla berättelser från katastrofen? (tolkning)

Facit

1. b) Ett kort men avgörande ögonblick i början av katastrofen.
2. b) Han var lugn och räckte artigt fram handen.
3. a) Att de skulle hjälpas åt för att klara sig.
4. b) Att hon gärna ville, om de fortfarande levde.
5. 1. **Nej** – de presenterade sig först då; de var främlingar. b) **Ja** – “bara omkring tio grader”.
c) **Nej** – texten säger att det inte blev någon kärlekshistoria. d) **Nej** – bara 137 av närmare tusen överlevde.
6. Exempel på svar: *Två ensamma, skräckslagna människor blev ett team som bestämde sig för att hjälpas åt – de var inte längre ensamma med sin rädsla.*
7. Exempel på svar: *Att planera en middag nästa vecka var att tro att det fanns en framtid. Hoppet och meningen gav dem kraft att inte ge upp.* (Godkänn svar som kopplar till texten.)
8. Exempel på svar: *Tillsammans kunde de hålla varandra vakna, peppa varandra och dela orken, så att ingen behövde kämpa ensam.* (Godkänn motiverade tolkningar.)
9. Exempel på svar: *Att det modiga inte var en stor, dramatisk handling, utan något enkelt: att stanna, räcka fram handen och välja att inte vara ensam.*
10. Exempel på svar: *Den visar något hoppfullt och mänskligt mitt i en tragedi – att en främlings godhet och ett löfte kunde betyda allt. Det är lättare att minnas och ta till sig än bara siffror och sorg.* (Godkänn motiverade tolkningar.)

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering. Att skriva av en mening ur texten räcker inte – eleven ska visa förståelse.

FÖR LÄRAREN

Reflekterande nivå (grundläggande/B1, kan nå B2). Känsligt ämne – behandla med varsamhet. Texten är skriven i preteritum och är medvetet en närbild av ett enda ögonblick (handslaget och löftet), så att den kompletterar de biografiska texterna utan att upprepa dem. Fokus ligger på medmänsklighet, mod och hopp, inte på det grafiska eller tragiska. Grammatik: preteritum och bisatser (trots att, tills, eftersom). Frågorna 6–10 tränar inferens och tolkning. Var beredd på att någon elev kan ha egna erfarenheter av olyckor eller flykt; håll samtalet tryggt och frivilligt.

Diskussionsfrågor

- Ett litet, hövligt handslag fick stor betydelse. Kan små handlingar mellan människor betyda mycket i svåra stunder? Ge exempel.
- Sara och Kent talade om framtiden mitt i faran. Varför kan hopp och framtidstro hjälpa människor att orka det svåra?
- Texten menar att mod inte alltid är stora hjältedåd, utan ibland något enkelt. Håller du med? Vad är mod för dig?

- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en situation – din egen eller någon annans – där en liten handling eller ett enkelt beslut fick stor betydelse.
-

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: M/S Estonia; Sara Hedrenius; Kent Härstedt
- Kent Härstedt: Det som inte kunde ske (1995) – egen berättelse
- BYU Magazine: 'Sinking in the Night' (intervju om natten på flotten)
- Röda Korset samt Natur & Kultur (Sara Hedrenius arbete med krisstöd)

Faktagranskad i juni 2026 och behandlad med varsamhet. Estonia sjönk natten 27–28 september 1994 på väg från Tallinn till Stockholm; 852 människor omkom och 137 överlevde. Sara Hedrenius (född 1974) och Kent Härstedt (född 1965) överlevde på samma flotte och höll varandra vakna i omkring 5–6 timmar tills de räddades på morgonen. Sara Hedrenius blev senare expert på krisstöd vid Röda Korset och har skrivit om katastrofen. Kent Härstedt skrev boken 'Det som inte kunde ske' (1995) och blev senare riksdagsledamot och diplomat.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.